

Reg.nr. 74000240
Tatari 25
10116 Tallinn
EESTI

Tel: +372 617 7900
E-mail: koda@notar.ee
Veebileht: www.notar.ee

Lugupeetud peaminister

Meie 08.04.2026 nr 6-1/27

Lugupeetud justiits- ja digiminister

Lugupeetud rahandusminister

Saadan Teile taotluse vahendite eraldamiseks Notarite Kojale 2027. aasta riigieelarvest summas 750 000 eurot (edaspidi *taotlus*).

Taotluse eesmärgiks on saavutada ajutine ja vältimatu lahendus **riigi probleemile** selleks, et toetada riigi õigussüsteemi usaldusväarsust ja õigusabi kättesaadavust. Taotlus teenib avalikku huvi ja on mõeldud Eesti elanike jaoks vajaliku notariteenuse käigushoidmise toetamiseks.

Olen kirjutanud Teile ka varasemalt, miks on notariteenuse toimimine riigis oluline, mis rolli kannab notar meie õigussüsteemis, miks on vajalik notaritasude ajakohastamine ja mis on ajakohastamata jätmise tagajärjed. Üks tagajärg on saanud – notariaat ei suuda olemasolevat süsteemi enam ise rahastada ja **vajalik on rahastus riigieelarvest**.

RES 2027 taotluse esitamine on tingitud vajadusest leida lahendus olukorras, kus notariteenuse rahastusmudeli ajakohastamine ei ole seni edenenud plaanitud tempos. Vabariigi Valitsus on teadlik, et notariteenuse kättesaadavus vajab tagamist: [valitsuse tegevusprogrammis](#) on punkti 07.2. Õigusriik all tähtajaga 2025, II kvartal ülesanne (staatusega: hilineb)

Soosime notari koduvisiite eakate või erivajadusega inimeste juurde ning ajakohastame notaritasusid, et tagada notariteenuse kättesaadavus üle Eesti. Loomme volikirjade registri notariaalselt tõestatud volikirjade ehtsuse kontrollimiseks ja võltsingute avastamiseks.

Ülesande täitmiseks on VV-le esitatud [Notari tasu seaduse jt seaduste muutmise seaduse eelnõu](#), kuid eelnõu ei ole valitsuse istungi päevakorda võetud.

Selgitan, et RES taotluse rahuldamine ei lahenda notariteenuse kättesaadavuse probleemi, taotletavad vahendid ei ole mõeldud ega oleks ka piisavad notaribüroode toetamiseks teenuse osutamisel. Notarite Koda taotleb toetust **kojale notariaadiseadusega pandud avalik-õiguslike ülesannete täitmiseks**, sest kehtivate notari tasu määrade põhjal notaritelt saadav liikmemaks ei ole selleks enam piisav.

Alles siis, kui notari tasud muudetakse töömahtu ja notariaadi kohustusi arvestades adekvaatseks, saab pöörduda tagasi mudeli juurde, kus notariaat rahastab end ise. Kuigi hetkel taotleme vahendeid vaid RES 2027 silmas pidades, siis tuleb notari tasude muutmata jätmisel arvestada ka järgmiste perioodide RES rahastusega. Pikemalt on taotluse põhjendused ja notariaadi avalik-õiguslikud ülesanded kirjeldatud lisatud taotluses.

Järgnevalt selgitan lühidalt, mis juhtub, kui RES taotlust ei rahuldata **IT-vahendite** (500 000 eurot) osas. Kojaga enda eelarve ei ole piisav, et tasuda senises mahus IT haldus ja arenduskulude eest. Koda on juba viimased 3 aastat teinud vaid hädavajalikke IT-arendusi. Kui peame jätkama samas suuruses IT-kuludega, siis tekivad järgmised ohud:

- 1) Notarite Kojaga hallatud ja renditud riiklikes registrites ei tehta IT-arendusi, kahjustada saab **pärimisregistri, abieluvararegistri ja apostilliregistri töökindlus** ja registrid muutuvad küberohtudele haavatavaks.
- 2) Riigi teistes infosüsteemides (äriregister, kinnistusregister, rahvastikuregister, ehtisregister jne) tehtavatele muudatustele ei saa teha E-notaris vastuarendusi, **tekivad andmevahetuse tõrked** ja kannatab teenuse usaldusväärsus kliendi jaoks. Pikemas perspektiivis suureneb kohtu kinnistus- ja registriosakonna töökoormus ja kulud registripidamisele.
- 3) **Kaugtõestamise teenust** ei ole võimalik edasi arendada. Teenuse kasutamine jääb edasi eeldama osaleja kõrget digioskuste taset, mistõttu on paljudele kättesaamatu ning kaugtõestus jääb funktsionaalselt sobimatuks mitmete notari ametitoimingute puhul (vara jagamine, pärimismenetlus).
- 4) Notariteenuses suureneb **pettuste** õnnestumise tõenäosus. Kui tehnoloogilist arengut ei toetata, siis kaugtõestamisel ei suudeta tuvastada ei identiteedi- pettust ega *deep fake* rünnakuid.
- 5) Notariteenust osutades tekib **suurem risk andmekaitseõuete rikkumiseks**, sest klientidelt kogutud andmeid ei kustutata automaatselt säilitusaja möödudes.
- 6) E-notar **ei paku tuge rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise** kohustuste täitmisel:
  - Koda ei saa täita RahaPTS-s toodud järelevalveasutuse kohustusi sisuliselt, sest riskipõhise järelevalve teostamiseks ei ole andmed kättesaadavad;
  - Notarid kui kohustatud isikud jätkavad hoolsusmeetmete kohaldamist tehnoloogilise toeta ehk hoolsusmeetmete kohaldamisel andmete töötlemise võimekus on oluliselt piiratud ja inimvigadele vastuvõtlik.

Taotluse teine osa puudutab **notarite kandidaaditeenistuse** kulusid (250 000 eurot). Notariks saamine on pikk protsess, mille ühe osana tuleb seaduse kohaselt läbida kahe aasta pikkune kandidaaditeenistus. Teenistusse valitakse konkursiga magistrakraadiga juristid, kellele tuleb maksta teenistuse ajal palka. Notarite Kojal ei ole notari kandidaaditeenistust enam võimalik rahastada.

Vajadust notari järelkasvu järele kinnitavad järgmised andmed:

- notarite töökoormus on kõrge, 2025. aastal oli ametis 84 notarit ja igaüks tegi keskmiselt 3500 toimingut aastas;

- notarite keskmine vanus on 56 aastat;

- 7 aasta jooksul ületavad 14 notarit 70 eluaasta piiri (16%);

- 10 aasta jooksul ületavad 70 eluaasta piiri 32 notarit (40%); 32-st praegusest väikelinna notarist 18 notarit (56 %);

- notari kandidaaditeenistuse lõpetanuid, kellest võiks saada uus notar, on 4.

Kui alustada kandidaaditeenistusega 2027, siis saaks koolitada järelkasvu aastaks 2029.

Mitmed ettevalmistatavad eelnõud (kohtureformi, KAOKS, ÄS, RahaPTS eelnõu) arvestavad notariteenuse tõhusa toimimisega ja eeldavad notaritelt veel rohkemate kohustuste täitmist. **Õiguskindluse tagamisel puudub avalikustatud alternatiiv notariteenusele**, mistõttu lähtume Notarite Kojas, et järelkasv notaritele on vajalik ja nii toome esile, et me ei suuda seda rahastada, kui notari tasusid ei ajakohastata.

RES rahastuse alternatiivid

Notarite Koja 2026. aasta eelarve on puudujäägis. Eelarvega kaetakse püsikulud, seal ei ole lühiajalisi arendusprojekte, mille lõpetamisel saaks 2027. aastal vabanevad vahendid suunata infosüsteemide arendamiseks või kandidaaditeenistuse korraldamiseks.

Notarite Koda rahastatakse notarite liikmemaksudest. Liikmemaksu suuruse otsustab Notarite Koja koosolek ehk kõik notarid ühiselt: notarid maksavad 5% kojale igakuisest käibest, mis ületab 5000 eurot.

1) Üheks teoreetiliseks alternatiiviks oleks osa praeguste tsentraalsete tegevuste detsentraliseerimine notaribüroodesse, näiteks ühise notaridokumentide hoidla asemel büroopõhise korralduse loomine. See vähendaks küll koja kulusid, kuid suurendaks notaribüroode koormust ja kulusid. Kuna büroode käive ja suutlikkus on erinev, mõjutaks see eelkõige väiksema käibega büroosid, kel vahendeid ümberkorraldusteks napib. Lisaks kaasneks detsentraliseerimisega täiendav kulu. Alternatiiv on seega kõlbmatu ja selline samm halvendaks notariteenuse toimimist.

2) Teise alternatiivina võiks suurendada liikmemaksu. Praktikas ei ole see põhjendatud ega teostatav. Liikmemaksu suuruse üle otsustavad notarid ühiselt koosolekul. Juba praegu panustavad suurema käibega bürood tsentraalsetesse tegevustesse rohkem, kuna liikmemaks sõltub käibest. Notaribüroo suur käive tähendab, et büroo meeskond on teinud suures mahus keerukat tööd ning notar kannab isiklikku vastutust tõestatud kõrge väärtusega tehingute eest. Notaritasud ei ole inflatsiooniga sammu pidanud, ka tehinguväärtusest sõltuvate tasude ostujõud on vähenenud. Notari tasu osakaal suure väärtusega tehingutest väheneb järjekindlalt (nt 2003. a moodustas notari tasu keskmise, 22 000 eurot maksva korteri puhul 0,189% korteri hinnast, kuid 2023.a maksis keskmine korter 112 000 eurot, millest notari tasu moodustas vaid 0,163%). Täiendav liikmemaks koormaks ebaproportsionaalselt neid büroosid, kellel juba praegu lasub suurem vastutus ja suurem osa süsteemi ülalpidamisest.

3) Kolmanda alternatiivina menetleb Vabariigi Valitsus justiits- ja digiministri poolt 2024. aastal esitatud ja 2025. aastal uuendatud notaritasude ajakohastamise eelnõud. Riigikogu saab seejärel otsustada, kas tagada notariaadi toimimine edaspidi riigieelarvest või ajakohastada notaritasud. Eelnõu koostajad on jõudnud erinevaid alternatiive analüüsides järelduseni, et notariteenuse jätkusuutlikkuse tagamiseks tuleb notaritasusid ajakohastada. Kuna selle alternatiivi rakendamine ei sõltu Notarite Kojast, esitab Notarite Koda käesoleva RES 2027 rahastustaotluse.

Notariteenuse senine tasusüsteem ei võimalda enam tagada avaliku ülesande jätkusuutlikku täitmist. Seetõttu on vajalik, et riik teeks lähiajal otsuse, kas tagada teenuse käigushoidmine ajutise eelarvelise toetusega kuni püsilahenduse leidmiseni või viia lõpule notaritasude ajakohastamine.

Saadan taotluse teadmiseks ja eelnõude menetlemisel arvestamiseks Riigikogu õiguskomisjonile, põhiseaduskomisjonile ja rahanduskomisjonile.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Kaidi Lippus
Notarite Koja tegevdirektor

Lisa : Taotlus - Vahendite eraldamine Notarite Kojale 2027. aasta riigieelarvest

Ärakiri: Riigikogu õiguskomisjon
Riigikogu põhiseaduskomisjon
Riigikogu rahanduskomisjon

TAOTLUS

Vahendite eraldamine Notarite Kojale 2027. aasta riigieelarvest

1. Taotlus ja selle esitamise asjaolud

Notarite Koda esitab Justiits- ja Digiministeeriumile taotluse näha 2027. aasta riigieelarves ette täiendavad vahendid kogusummas 750 000 eurot, millest 500 000 eurot on vajalik IT haldus ja arenduskulude katmiseks ning 250 000 eurot notarite kandidaaditeenistuse rahastamiseks.

Taotlus on tingitud asjaolust, et notaritasusid ei ole ajakohastatud pika aja jooksul ning kehtiv rahastusmudel ei võimalda Notarite Kojal enam täita seadusest tulenevaid ülesandeid. Koda on seni kandnud mitmeid riigi toimimiseks vajalikke kulusid notarite liikmemaksudest, kuid kulude kasv ning 15-30 aastat tagasi kehtestatud tasude ajakohastamata jätmine on viinud olukorrani, kus notariaadi toimimiseks ei piisa enam klientide poolt tasutud notari tasust teenuse eest ning senine korraldus ei ole enam jätkusuutlik.

Taotletavad vahendid ei ole mõeldud ega oleks ka piisavad notaribüroode majandusliku olukorra parandamiseks. Notarite Koda taotleb toetust kojale notariaadiseadusega pandud avalik-õiguslike ülesannete täitmiseks.

Notarite Koja koosolek otsustas 20.03.2026 ühehäälselt (70 notarit):

„Notarite Koda taotleb 2027. aasta riigieelarvest Notarite Koja eesmärkide täitmiseks 750 000 eurot.

- 500 000 eurot E-notari ja riiklike registrite haldamiseks ja arendamiseks
- 250 000 eurot notari kandidaaditeenistuse korraldamiseks.“

2. Õiguslik alus

Notariaadiseaduse § 2 lõike 1 kohaselt on notar avalik-õigusliku ameti kandja, sõltumatu ametiisik, kellele riik on delegeerinud **õigussuhete turvalisuse tagamise ja õigusvaidluste ennetamise ülesande.**

Notariaadi toimimine on osa riigi õiguskorrast ning notarite tegevus on suunatud õiguskindluse tagamisele, tehingute turvalisuse suurendamisele ja kohtuvaidluste ennetamisele. Notarite Koda on avalik õiguslik juriidiline isik, millele on seadusega pandud notariaadi tsentraalsete ülesannete täitmise kohustus.

Notariaadiseaduse § 44 lõike 1 kohaselt on Notarite Koja ülesanneteks muu hulgas:

- kontrollida notarite kohusetundlikku ja laitmatut ametipidamist ning kutse-eesika järgimist;
- ühtlustada notarite ametialast praktikat;

- korraldada notarite ning notaribüroode töötajate koolitust;
- korraldada kandidaaditeenistust;
- teostada haldusjärelevalvet ja osutada Justiits- ja Digiministeeriumile kaasabi järelevalve teostamisel;
- hallata ja arendada Notarite Koja peetavaid infosüsteeme.

Käesoleva taotluse seisukohalt on asjakohased eelkõige järgmised ülesanded:

- § 44 lg 1 p 6 – Notarite Koja peetavate infosüsteemide haldamine ja arendamine;
- § 44 lg 1 p 4 – kandidaaditeenistuse korraldamine.

Need ülesanded tulenevad seadusest, nende täitmata jätmine ei ole võimalik.

3. Rahastustaotluse I osa – IT-kulud (500 000 eurot)

IT püsikulud suurenevad 2027. Notarite Koda ostab IT- teenust Registrate ja Infosüsteemide Keskuselt (RIK), RIK esitas teenuse hinna tõstmise ettepaneku 2026. aasta 1. aprillist. Justiits- ja Digiministeeriumiga kokkuleppel otsustati rakendada hinnatõusu 1. oktoobrist 2026. Seega on kasvamas IT püsikulud 2027. aastal ka siis, kui Notarite Koda ei kavandaks täiendavaid arendusi. Täiendavad arendused on aga hädavajalikud, et likvideerida IT-süsteemide küberturvalisuse haavatavus, täita andmekaitse nõudeid ja toetada notariteenuse kvaliteedi ja selle osutamise tõhususe tõstmist.

3.1 Riiklike registrate arendus- ja halduskulud (60 000 eurot)

Notarite Koda peab ja arendab järgmisi riigile vajalikke registreid: pärimisregister, apostilliregister, abieluvararegister.

Need registrid on osa riigi infosüsteemist ning nende toimimine on vajalik õigussuhete turvalisuse tagamiseks.

Registrate haldus- ja arenduskulud on seni kandnud notarid notarite liikmemaksudest.

Kulude kasv on seotud IT-taristu kallinemisega, turvanõuete karmistumisega, liidestustega riigi andmekogudega ja tarkvara uuendamise vajadusega.

3.2 E-notari arendused riigi andmekogude muudatuste tõttu (90 000 eurot)

E-notar on notarite töövahend, mis on liidestatud mitmete riigi andmekogudega.

Riigi infosüsteemides tehtavad muudatused eeldavad E-notaris regulaarseid vastuarendusi.

Viimastel aastatel on tehtud keskmiselt ligikaudu 700 arendustundi aastas, mis on otseselt seotud riigi andmekogude muudatustega, lisaks kulub E-notari haldurite ressurss riigi infosüsteemidega seotud tõrgete lahendamiseks (nt uus ID-kaardi tarkvara).

3.3 Arendused pettuste, rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks (180 000 eurot)

Kaugtõestamisel ei kasutata biomeetrilist tuvastamist ega *deep fake* tuvastustarkvara, see teeb notariteenuse pettustele haavatavaks.

E-notaris puudub funktsionaalsus, mis toetaks rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisel riskide tuvastamist ja hoolsusmeetmete kohaldamist. On üksikud automatiseeritud päringud, kuid tehnoloogiline tugi puudub.

3.4 Kaugtõestamise süsteemi arendused (120 000 eurot)

E-notari iseteeninduskeskkond ja kaugtõestamise lahendus ei ole kasutajakeskse disainiga ja sobib selliselt digiteadlikumale kliendile. Kaugtõestamise funktsionaalsust, kliendile toimingute arusaadavamaks muutmist ja sobivust erinevate notariaaltoimingute toetamiseks tuleks oluliselt edasi arendada.

3.5 Andmekaitseõuete täitmist toetavad arendused (50 000 eurot)

Enamik notariaalakte on alalise säilitustähtajaga, kuid toiminguga seotud digitaalsete andmete säilitamine alaliselt ei ole kooskõlas andmekaitseõuetega.

Vajalik on arendada lahendus, mis võimaldab digitaalset arhiveerimist, säilitustähtaegade haldust ja andmete automaatset kustutamist.

4. Rahastustaotluse II osa – notarite järelkasvu toetamise kulud (250 000 eurot)

Notariaadiseaduse § 44 lg 1 p 4 kohaselt on Notarite Koja kohustus notari kandidaaditeenistuse korraldamine.

Kandidaaditeenistus kestab seaduse kohaselt 2 aastat. Notari väljaõpe on mahukas ja seda ei saa teha oma põhitöö kõrvalt praktika vormis. Kandidaadid on koja töötajad ja peavad saama väljaõppe ajal töötasu. Kandidaadid on õigusteaduse magistrikraadi ja töökogemusega, mistõttu nende töötasu peab olema turul konkurentsivõimeline.

Ühe kandidaadi väljaõppe maksab kojale 80 000 eurot aastas, millest 95% on tööjõukulud. Taotluses on arvestatud kolme kandidaadi üheaegse väljaõppega. Üheaegselt mitme kandidaadi väljaõppe aitab kaasa väljaõppe kvaliteedile ja on koja halduskoormust ning kulusid arvestades tõhus.

Märkus taotlusele:

Kui notaritasude ajakohastamise eelnõud ei menetleta tempos, et eelnõu jõustub 2027. aastal, siis on RES rahastuse jätkumine vajalik ka 2028. aastal. Kui notaritasude ajakohastamine jääb veel kaugemale perioodi, siis suureneb riigipoolse rahastuse vajadus.